

Comber Babski

---

materiał do nauki samodzielnej Pracowni Tradycji Polskiej
Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Szczecińskiej „Krağ”
Pałac Młodzieży — Pomorskie Centrum Edukacji w Szczecinie
Grupa: Krağ, 07.12.2020 r.
Prowadzący: Artur Kotwas, Paweł Sokołowski

Comber babski

Comber Babski to staropolska zabawa, która do Polski przywędrowała już w średniowieczu. W odróżnieniu od popularnej, typowo męskiej Karczmy Piwnej jest organizowana przez kobiety i dla kobiet. Kolorowe stroje, maski, konkursy...

Co zobaczymy na Babskim Combrze?

Tradycja wesołych spotkań w kobiecym gronie sięga czasów średniowiecznych i napłynęła do Polski najprawdopodobniej z zachodniej granicy, czyli z Niemiec. W różnych częściach kraju Babski Comber organizowany był w okolicy Tłustego Czwartku, czyli w tak zwane ostatki – okres poprzedzający Wielki Post. Była to zatem tradycja karnawałowa, związana z huczną zabawą do białego rana.

Zabawa ludowa, zwana Babskim Combrem, zapisała się szczególnie w historii Śląska i Małopolski. Najpopularniejszy i zarazem największy był Babski Comber na Rynku w Krakowie. W Tłusty Czwartek zamężne kobiety gromadziły się w wyznaczonym wcześniej miejscu niosąc słomianą kukłę, która przypominała mężczyznę – to właśnie ją nazywano Combrem. Na czele pochodu szła Marszałkowa – tę rolę otrzymywała zazwyczaj najgłośniejsza mężatka.

Po donośnym, karnawałowym przemarszu pełnym śpiewów i okrzyków, kobiety zaczynały biesiadę. Wyciągały przyniesione trunki oraz jadło i rozpoczynały dyskusje, tańce i gry. Jakie zabawy na Babski Comber cieszyły się największym uznaniem?

Comber! Comber!

Jedną z zabaw było tak zwane „polowanie na mężczyzn”, a raczej na przedmioty, które do nich należały. Kobiety zabierały obecnym mężczyznom (na część zabaw zapraszani byli także panowie) to, co wpadło im w ręce – buty, rękawiczki czy nakrycia głowy. Stawały się one fantami, które mężczyźni mogli wykupić od kobiet za monetę, dobry trunek lub... pocałunek. Popularnym zwyczajem było także przywiązywanie kawalerów do kłody drewna i czochanie ich po głowie wykrzykując „Comber! Comber!”.

Comber! Comber!

Punktem kulminacyjnym imprezy było rozrywanie słomianej kukły, czyli Combra. Na sygnał Marszałkowej kobiety rzucały się na kukłę, rozdzierały ją na strzępy i wyciągały z niej źdźbła słomy. Podobno były one dobrą wróżbą i zapewniały szczęście w sprawach sercowych aż do końca roku. Po rozerwaniu kukły kobiety hucznie świętowały, tańczyły, grały i śpiewały. Podobno niektóre Babskie Combry trwały aż do Środy Popielcowej.

Comber Babski w górnictwie

W środowisku górniczym Babski Comber odbywa się w okolicy Barbórki, podobnie jak Karczma Piwna. To tradycyjna zabawa dla kobiet pracujących w kopalni, czasem także dla żon górników. Może odbywać się zarówno w podziemiach, jak i na powierzchni, w karczmie. Na górniczym Babskim Combrze dominują barwne stroje (przebrania lub stroje ludowe), dobre jadło, a także wspólna, wesoła biesiada przy akompaniamencie muzyki.

Starsze kobiety wspominają dawne czasy, a młodsze organizują konkursy artystyczne, wprowadzając do całej zabawy akcenty humorystyczne i sporą dawkę dowcipu. Reszta... pozostaje tajemnicą i dla mężczyzn górników, i dla kobiet spoza „górniczego stanu”.

Comber Babski w górnictwie

Pierwej comber był niezwykle huczną zabawą zameężnych kobiet , umawiały się one w określonym miejscu i w określonym czasie. Znany był również inny sposób w jaki baby dowiadywały się co zabawie. Jedna ze starszych kobiet odwiedzała z butelką wódki okoliczne chaty i w ten sposób zapraszała na imprezę.

Na spotkania niewiasty stawiały się cudacznie ubrane i wymalowane. Na Śląsku przebierały się w rozmaite stroje, zakładały maski, a potem stawały do konkursów na najdowcipniejsze i najzabawniejsze przebranie. Niekiedy zabierały ze sobą miotły, kosy, misy – jednym słowem wszystko, za pomocą czego mogły wzniecać hałas i co mogło przydać się w czasie zabawy.

Comber Babski w górnictwie

Gdy już wszystko było ugadane tuż przed zabawą można było sobie pozwolić na ujawnienie tajemnicy. Formowano w tedy orszak, który przemieszczał się w kierunku głównego miejsca spotkań wszystkich mieszkańców np. centrum wsi lub rynku w mieście. Na przedzie orszaku szły kobiety nazywane Marszałkową lub przodownicą. Tę funkcję mogły pełnić jedynie najważniejsze, mocne w gębie, pyskate energiczne mężatki. Niosły one słomianą kukłę tzw. COMBRA który miał odzwierciedlać mężczyznę. W trakcie pochodu nakazane było śpiewanie i tańcowanie- grunt by było dużo wrzasku i zabawy. Najpopularniejszą przyśpiewką chętnie przez kobiety powtarzaną było : „Kiej ostatki, to ostatki, niech się trzęsą babskie zadki”

Comber Babski w górnictwie

Mężczyźni ze strachem oglądali ten hałaśliwy orszak rozochoconych trunkami kobiet, w popłochu uciekali im z drogi, zwłaszcza marny był los kawalera... Jeśli baby zwęszyły że ich ofiara nie zdążyła sobie jeszcze znaleźć żony i dać na zapowiedzi, łapały go i przywiązywały do kłody drewna, która miała symbolizować żonę. Upokarzające było jeszcze to że wykrzykując: comber, comber; wlokły tak tego nieszczęśnika przez całą drogę. Pomóc mogło jedynie wykupienie się, najczęściej wódką lub monetą a często nawet pocałunkami.

Comber Babski w górnictwie

Obyczaj wykupywania był niezwykle widowiskowy i zawsze dostarczał dobrej zabawy. Na Śląsku mężczyźni nie tylko wykupywali fanty, np. czapki, buty, które zdołały im zabrać rozbawione kobiety, ale też byli zmuszani do wykupywania dopiero co poślubionych żon. Baby przewoziły je w wózkach, na łopacie, miotle, zamykały w klatkach, żądały przypijania świeżo upieczonej męzatki z każdą z kobiet po kolei i daniny w wódce lub w piwie. Na śpiewach i tańcach zabawa się jednak nie kończyła, punktem kulminacyjnym babskiego combra było rozdzieranie słomianej kukły. Gdy marszałkowa dała znak, wszystkie baby uczestniczące w combrze, rzucały się z piskiem i wrzaskiem na kukłę rozszarpując ją i wyciągając źdźbła słomy. Wierzono, że ów źdźbła miały zapewnić sukces w miłości aż do końca roku.

Wieczór wielicki – biesiada górnicza dla każdego

Podziemia wielickiej kopalni gromadzą wielu gości na różnego rodzaju imprezach. Wieczór wielicki jest jednak zupełnie wyjątkowym wydarzeniem. Można powiedzieć, że to Karczma Piwna i Babski Comber w jednym. Tradycje górnicze w wesołym, śpiewnym wydaniu i radosna zabawa są tutaj na wyciągnięcie ręki!

Muzyka, tradycyjne jadło czy skok przez skórę to tylko niektóre z atrakcji, które czekają na wszystkich zainteresowanych górniczą biesiadą w najlepszym, wielickim wydaniu. Z pewnością warto zarezerwować nieco czasu i choć raz wybrać się na nią w gronie przyjaciół czy współpracowników!

Comber w wykonaniu Zespołów

<https://www.youtube.com/watch?v=yW5yHQfv-2A>

<https://www.youtube.com/watch?v=u-25emP9Bpw>